

Вважаємо, що для ефективної, повноцінної, конструктивної, успішної взаємодії педагога в освітньому процесі психологічна культура виступає як запорука результативної професійної діяльності, оскільки дає можливість компетентного вибору вчителем ефективних форм, методів, засобів навчання і виховання, що покладені в основу освітнього процесу.

Отже, психологічна культура є важливою й невід'ємною складовою професіоналізму педагога через те, що вона значною мірою визначає його загальну культуру, прагнення до самовдосконалення і саморозвитку, готовність сприймати нове та діяти по-новому. Психологічна культура забезпечує соціальну цінність педагога, його адаптивність, життєстійкість у сучасному світі та на сучасному ринку праці.

Література

1. Білоус І. Професійна етика вчителя / І. Білоус // Завуч. – 2017. – № 5. – С. 8-15.
2. Вороніна О. А. Психологічна культура педагога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedvesti.uvuo.ru/archive.html>.
3. Козак Л. Формування життєвих навичок конкурентоспроможного педагога / Л. Козак // Завуч. – 2017. – № 3. – С. 11-20.
4. Мотков О. Й. Психологія самосвідомості особистості. Практичний посібник. – М., 1993.
5. Певзнер Н. Ю. Вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогів в контексті становлення психологічної культури [Електронний ресурс] / Н. Ю. Повзнер. – Режим доступу: <http://www.google.com/>.
6. Психологічна допомога і консультування в практичній психології / За ред. М.К. Тутушкіної. – СПб., 2000.
7. Сухомлинский В.А. Вибрані педагогічні твори. – Т. 3. – М., 1981.

УДК 371.14

Джурило А. П.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України,
dzhutylo.ap@gmail.com

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА У ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ НІМЕЧЧИНА

Школа тримається на вчителів і саме від його професіоналізму, вмотивованості, авторитетності залежить не лише майбутнє наших дітей, а й, безпосередньо, розвиток нашої держави. Оскільки педагогічна професія – це служіння суспільству і країні, то сучасний вчитель має постійно змінюватися і розвиватися, а допомагати йому в цьому має уряд, створивши сприятливі умови для професійного розвитку.

Сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти та сфери професійної педагогічної діяльності, практична потреба їх модернізації, прагнення інтегруватися до європейського та світового освітнього просторів вимагають

висунення нових вимог до рівня професійної кваліфікації педагогів, їх професійного розвитку та результатів їх діяльності. Освітній простір України орієнтований на реалізацію нової концепції професійної підготовки педагогів, їх професійного розвитку і вдосконалення професійної діяльності [3].

Проблема професійного розвитку знайшла висвітлення у працях багатьох праць вітчизняних та зарубіжних учених. Аналіз теоретичного обґрунтування професійного розвитку вчителів провідними науковцями дав змогу визначити суть даного поняття як: формування суб'єкта професійної діяльності (В. Г. Кремень); постійного руху від нижчого професійного рівня до вищого (А. А. Сбруєва); оволодіння новими знаннями, уміннями і технологіями у сфері професійної діяльності (Т. М. Сорочан); професійного зростання, що відбувається у результаті постійного накопичення досвіду та систематичного аналізу власної педагогічної роботи (Т. Гаскей, М. Грант, Л. Дарлінг-Хаммонд, Дж. Літл); діяльності, яку вчителі здійснюють з метою вдосконалення навчального процесу у школі (Н. Баскіа, М. Фуллан) [3].

Міжнародний досвід свідчить про те, що особливу увагу в професійному розвитку педагогічного працівника приділяється: моделі освіти, що базується на системному зв'язку дисциплін; професійній педагогічній компетентності; упровадженню ІКТ у навчальний процес; підготовці вчителя до діяльності в полікультурному середовищі та середовищі національної меншини; інтеграції теорії та практики, а також послідовності навчальних планів; переходу від педагогічної освіти до професійної діяльності [1].

Сучасна система професійного розвитку педагогів у всіх землях Федеративної Республіки Німеччини має багаторівневий характер. У системі підвищення кваліфікації і професійного розвитку педагогів цієї країни чітко відслідковуються чотири рівні організації: міжземельний, земельний, регіональний та внутрішньо-вузівський. Міжземельний рівень є найбільш глобальним рівнем підвищення професійної майстерності педагогів, який охоплює своїми заходами педагогічних працівників багатьох федеральних земель, а інколи і всієї країни. На цьому рівні здійснюються програми міжнародного обміну педагогічним досвідом, організовуються спільні заходи Земельних Інститутів: навчальні поїздки по Німеччині та інших країнах, заочне навчання та інше. Проведення цих заходів на міжземельному рівні здійснюється різними закладами, наприклад, незалежними академіями, консульствами відповідних держав в Німеччині, Німецьким заочним інститутом та іншими [2, с. 5].

Післядипломна педагогічна освіта вчителів у ФРН включає в себе два основні напрями: підвищення кваліфікації та додаткову підготовку. Мета першого напрямку пов'язана з професійним удосконаленням учителя відповідно до його базової спеціальності (вчитель-предметник), мета другого – з наданням учителю нової педагогічної спеціальності або вдосконаленням його професійної кваліфікації для переходу на вищу посаду [1, с. 4].

Підвищення кваліфікації у Німеччині – добровільна справа кожного педагога, який має можливість отримати додаткову спеціальність, навчаючись на підготовчих курсах, організованих земельними міністерствами культури та

освіти або ж в університетах. Під час вибору предмета, що додатково вивчається, враховуються як побажання слухача, так і потреби навчального закладу. Після завершення підготовки вчитель складає додатковий іспит і, у разі успішного його складання, отримує допуск до викладання дисципліни за фахом в усіх типах шкіл. Ці заходи сьогодні користуються в Німеччині великим попитом. Адже фахівець, компетентний у різних сферах науки, має кращі шанси реалізувати свої здібності та прагнення на ринку праці, покращувати свій матеріальний добробут [1, с. 5].

Висновки. Отже, перспективними шляхами використання німецького та європейського досвіду післядипломної освіти педагогів в Україні визначено: збереження та адекватне представлення вітчизняного досвіду післядипломної педагогічної освіти у європейському та світовому освітньому просторі; розбудова правового поля післядипломної педагогічної освіти; підняття престижу професії вчителя; запровадження науково обґрунтованої та справедливої системи матеріального стимулювання, яка передбачає тісний зв'язок атестації педагога з підвищенням його кваліфікації; встановлення суттєвих надбавок до заробітної плати на основі атестації та підвищення рівня кваліфікації; формування нового механізму фінансування системи післядипломної педагогічної освіти, формування спеціальних фондів для підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі неперервної педагогічної освіти [1].

Література

1. Берегова О.А. Міжнародний досвід професійного розвитку педагогічних працівників / О.А. Берегова // Молодий вчений. – 2017. – № 10 (50). – С. 397-400.
2. Капосльоз Г.В. Зарубіжний досвід професійного розвитку науково-педагогічних працівників в системі післядипломної освіти / Г.В. Капосльоз, В.М. Невмержицький, О.О. Рибчук, О.Д. Розумний // Військова освіта: Збірн. Наук. праць. – К., 2016. – № 2(34). – С. 93-103.
3. Пришляк О.Ю. Професійний розвиток педагогів у США і ФРН / О.Ю. Пришляк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – Вип. 27. – С. 159-162.
4. Häring L. Die Akademie für Lehrerfortbildung in Dillingen // Die berufsbildende Schule. 48(2000)12. – S. 716-723.
5. Heimerer L., Lohrer K. Diezen trale und regionale Lehrerfortbildung / L. Heimerer, K. Lohrer // Die berufsbildende Schule. – 48(2000)12. – S. 644-658.